

1846 թեպտ. 23ին էր, որ անմահՆ Le Verrierին հաշվաշինողն ու տեսական (théorique) խուզարկութիւններովն յառաջորեւն ապացուցեալն ու հաստատեալն Պոսիդոն (Neptune) մոլորակն՝ երկրին վրայ նշանակուած տեղը գտաւ նուեցաւ ճշգրիւ։ Այն օրէն ի վեր արեգակնային դրութեան մէջ նոր մեծ մոլորակ մը այլ են չգտնուեցաւ, որուն ոչ որ իսկ կը սպասէր, եթէ ի իսպ անունըջ շրարան են Լուսնիմագի (Jupiter) մէջ փոքրիկ մոլորակաց բազմամիւս գիւտերը, որոնք չէին կարող մէկուն զարմանքը գրգռել, քանի որ անգամ մը տեսնուեցաւ թէ ասոնց թիւն անհասնում է։ Պոսիդոնի գիւտումը կարծես ի վեր մոլորակային դրութեան անհուն ծաւալն վերջին քարը գտնուեցաւ, որով մարդըն կատարեալ ներդաշնակութիւն մ'առաւ։ Արեգակն ամենէն աւելի մասնոց կը բոլորէին Փայլածու (Mercure), Վրուսնակ (Vénus), Երկիրն են Զրառ (Mars), որոնց հաւասար յատկութիւններն էին՝ իրենց մակերեւութին պնդութիւնը, ծաւալին փոքրիկութիւնը, մարմնոցը մեծ խտութիւնը, իրենց առանցքին վրայ դանդաղ բոլորումն են սակեամիւս լուսնոց (արբանեկաց) տէր ըլլալը։ Իրենց արեգակնէն ունեցած հեռաւորութիւնն ըստ օրինաց կ'աճի. եւ ըստ կարգին ունին իւրաքանչիւրը $60, 60 + 45 = 105, 60 + 2 \times 45 = 150, 60 + 4 \times 45 = 240$ միլիոն քիլոմէտր։ Ըսոնց յաջորդեց սպասուած հինգերորդ մոլորակին տեղը, որ $60 + 8 \times 45 = 420$ միլիոն քիլոմէտր հեռաւորութիւն ունենալու էր Արեգակնէն՝ փոքրիկ աստեղակերպ մոլորակաց գտին, որոնց խումբն յառաջագոյն ի վեր մեծ մոլորակ մը բեկորները կը նկատուէր։ Այսօր՝ այս կարծիքն այլ եւս չի պաշտպանուիր, վասն զի այս փոքրիկ մոլորակաց ծածուկները մերձաւորապէս հաստարակաց կետի մը վրայ զերար չեն կտրեր, որ պէտք էր ըլլալ ի հարկին ի վեր ասոնք որ են նոյն ծագումն ունենային։ Բաց աստի՛ չըլտ մեծ մոլորակներն այլ, որոնց մակերեւոյթը դեռ կազային են գոլորշնման է, եւ շատ քիչ ժամեցու պէտք ունին իրենց առանցքին վրայ գտնուալու, որոնց խտութիւնը նոյն իսկ ջրոյ խտութեանէն աւելի նուազ է, եւ որոնց լուսնոց (արբանեկաց) պատկանելի բազմութեամբ մ'ալ ճոխեցած են՝ արեգակնային դրութեան զէպ ի գուռս վերջին սահմանը կը գծեն։ Ըսոնք են Լուսնիմագ (Jupiter), Երեւակն (Saturne), Ուրանոս (Uranus) եւ Պոսիդոն (Neptune), որոնց իրարմ ունեցած հեռաւորութիւնն վերջոյշեալ ներդաշնակաւոր կարգաւոր

իր շարունակով, եւ որ լուսնթագին համար է
իր $60 + 16 \times 45 = 780$, Երեւակին համար
իր $60 + 32 \times 45 = 1500$, Ուրառոսին համար
 $60 + 64 \times 45 = 2940$ միւնն թիւմտար Պո-
սիդոն միայն՝ փոխանակ ըլնալու $60 + 128 \times$
 $45 = 5820$ միւնն՝ ունի միայն 4517 միւնն
թիւլմետր հեռաւորութիւն Նսոր առջեւ կար-
ծես կանգ առած գաղաթիւն է այս առ երեւոյթի
միայն զոյուծիւն գտնողը օրէնքը՝ — Հրատին եւ
Լուսնի միջին մէջ գտնող թիւրքին մոլորակաց
թուոյն նկատմամբ՝ չնչին փոփոխութիւն մը յըն-
թացս ժամանակաց տեղի գաւաւ, երբ օր է օր
ասոնց գիւտերը կը բազմանային. սակայն հա-
տարակց շահաբերութիւնը կամաց կամաց
նուազելու սկսաւ, երբ 1896ին ասոնց թիւը
չորսուեց հարիւր բոլորած էր նորանոր գիւտե-
րով, այնպէս որ այսօր դժուարին է անոնց
թիւը ճշգիւ որոշել, վասն զի այնչափ քիչ է
նորագիւտ մոլորակաց իւրգարկուած թիւը՝ որ
այս վերջինոցս՝ առաջագի գտնուած տեղերը
նկատմամբ տուած որոշումներն այլ եւս չեն
բաւեր՝ անոնց բունած ճամբան որոշելու եւ գծե-
լու։ Սակայն վերջին ժամանակներն այնպէս կ'ե-
րեւայ՝ իբր թէ ակ անձնանք մոլորակներ
քիչ կը գտնուին թէ թէ քիչ մը ետքն այս
սպաարիւրին մէջ ալ բաշխացուած կատարելու-
թեան պիտի մօտենանք։

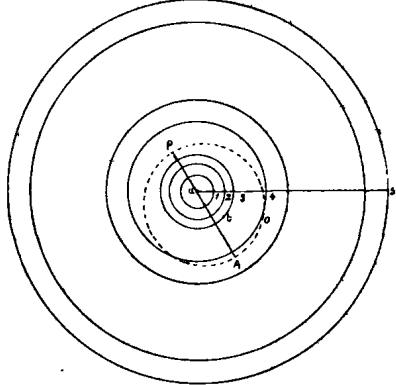
Այս իբր կէս դարէ ի վեր արեգաճնային
դրութեան կազմութեան նկատմամբ արժող
տեսութիւնս՝ վերջերս այնպիսի մեծ Հաղուած
մը կրցցի՝ զոր աստղագաւաղ մ'ներեակայել
ունգամ՝ զոր կենար։ Արեգաճնային դո-
մէն ՌԻԲԷ ՄԱՐԿԵԼ ԺՈՂՅԱՆ, յօշոյթի տեղ ինչ ու-
մայեանքն լից յառաջոտեք, Հրատին եւ Երկրիս մեջ-
տեղը։ Այս մոլորակն ալ բոլոր միւս մոլորակաց
մէջն Երկրիս ամենն աւելի մերձեցողն է, վասն
զիւ Երկրիս մինչեւ 23 միլիոն քիլոմետր Հեռաւ-
որութեամբ կը մտնեայ, որ լուսնային եւ Երկրիս՝
միջին հեռավորութեան 60 պատիկն է։

Տարւոյս Օգոստոս 13ին էր, որ Բերքլինի «Ռւրսինա» դիտարանին մէջ՝ Վիտա՝ լուսագրական տախտակին (plaque photographique) վրայ փոքր մուրաքի մը գտաւ։ Գիտնալու է որ քանի որ դիտարանը՝ յօրինուածական կերպով մը աստեղակերպից նոր անդամներ գտնելու կը պարագային։ Աւ այս մեծ դիտակին վրայ, որ ժամացույցի գործիքներուն նման կազմուածքով մ՝ուղղուելով՝ աստեղաց ճամբուն կը հետեւի անձնատան շէրդէլեամբ, լուսագրական զգայուն տախտակ մը կը լը Տաստառն, թողով

զայն նոյն վիճակին մէջ՝ մէկ երկու ժամ՝ Հաստատուն աստեղը կը դրոշմուին այն տախտակին վրայ՝ փորք բոլորակ շրջանակներու ձեւով, որոնց արամագիծը նոյն աստեղաց պայծառութեան համեմատ է։ Իսկ եթէ երկնից նոյն կողմերն ըստ պատահման մոլորակ մը գտնուի՝ ասոր պատկերն ալ կը դրոշմուի նոյն տախտակին վրայ գծի մը ձեւով, վասն զի մոլորակն նոյն միջոցին որ լուսագրական տախտակն հաստատուն դրուած է՝ դէպ ի յառաջ խաղաղած կ'ըլլայ՝ Վիտտ այս անգամ այս մոլորակին գիծն չափազանց երկայն գտաւ եւ երբ երկրորդ իրիկունն այս նոր մոլորակին դիրքն ուղղակի երկնից վրայ ճշգիւ որոշելու զեղծութիւններուց աւ որ մոլորակը սովորականէն դուրս արագութեամբ շարժած էր, մինչեւ իսկ փոքրիկ մոլորակաց կրկին արագութեամբը։ Այս լուրն բոլոր գլխաւոր գիտարանաց հեռագրով հաղորդուեցաւ, եւ ամէն տեղ՝ ըստ փոքրիկ օդոյն՝ այս նոր աստղը խուզարկութեանց եւ քննութեանց նիւթ եղաւ։ Առաջին վայրկեանէն իսկ տեսնուեցաւ թէ այս մոլորակը միւս բոլոր աստեղակերպներէն շատ աւելի մօտ պէտք է գտնուիլ Երկրի, վասն զի անջրպետի մը մէջ՝ շարժում մը այնչափ աւելի մեծ անկեամբ կ'երեւայ մեզի՝ որչափ աւելի որ այս շարժումն մարմինը մեզի մօտ ըլլայ։ Այս պատճառաւ կարծող եղաւ ի սկզբան անդ թէ մոլորակն այն փոքրիկ մոլորակներէն մին ըլլայ, որ Աստեղակերպից սովորական գտուոյն մէջ կը գտնուէր՝ ընտանեացար դեռ Հրատէն անդին —, Սակայն Գ. Վ. Բերբերիի բազմաթիւ խուզարկութեանց շնորհիւ այս աստեղ որոշած ու գծած ճամբան՝ իւր ցայտմ աստացած արգեանց շնորհիւ վայելած պատահութեան հակառակ՝ աստեղագիտից մէջ ընդհանուր անհետաւորի դարմանք մը յառաջ բերաւ։ Եւ սակայն՝ այն պարագայն որ նորագոյն խուզարկութիւնը ցայտմ՝ այս մի անգամ գծուած ճամբուն ըստ ամենայնի համաձայն կ'ըլլէ՝ այս հիանալի իրողութեան նկատմամբ ամէն կասկած կը փայտաւ թէ մեր գործն այս անգամ բոլորովին նոր տեսակ մոլորակի մը հետ է։ Չայս ամէնէն աղէկ կ'պայտուցանէ Գ. Վ. Բերբերիի գծագրեալ այս մոլորակին ճամբուն մէկ պատկերը (graphische Darstellung)։ Այստեղ դրուած պատկերն արեգակնային դրուութիւնը կը ներկայացնէ մինչեւ լուսնի մը փայլածուի, Արուսեկի, Հրատի, Երկրի եւ լուսնի մը բոլորակ ճամբաները 1—5 թուերով նշանակուած են։ Նոր մոլորակի սովորական բոլորակներէն բաւա-

կան մեծ տարբերութեամբ խոտորող ճուածիք ճամբան՝ կիտանիշ գծուած է։

Արդ եթէ Ա 3՝ այն ուղղութիւնը կը ցուցնէ՝ ուր Արեգակն կողմանէ նայելով՝

Երկիրս աշնան եղանակը մանկու վրայ կ'ըլլայ՝ այն ատեն AP կ'ըլլայ մեծ ճուածիք (կիտանիշ) ճամբուն ուղղութիւնը, A կէտը (Aphélie մոլորակի մը ճամբուն արեգակնէն ամէնէն հեռու կէտը) մոլորակին ամէնէն մեծ հեռաւորութիւնն կը ցուցնէ, իսկ ի P (Périhélie նոյն ճամբուն արեգակնէն ամէնամօտ կէտը) ամէնէն աւելի մօտ կը գտնուի անոր։ Յոյրպէս իւր գտնուած միջոցին Օին վրայ էր, ուստի եւ բաւական հեռու ըլլալու էր համեմատաբար Երկրէն՝ որն որ այն միջոցին Նին վրայ էր, վասն զի այն ատենը Հրատին ճամբուն ալ անդին կը գտնուէր։ Բաց աստի նորագոյն մոլորակիս ճամբան՝ Երկրիս ճամբուն մակարդակին վրայ չ'իյնար, այլ իւր 11 աստիճան դէպ ի անոր հակառակ կողմը դարձած է, եւ այն՝ ըստ պատահման AP գծին ուղղութեամբ։ Աին վրայ մոլորակն խաւարման ծրին սահմանէն վեր ելլելով AOP ուղղութեամբ կէս բոլորակը Երկրիս ճամբուն վերի գիծն կը կտտարէ, մինչ՝ Քէն անդին դարձեալ Երկրիս ճամբուն ներքեւ անցնելով՝ երկրորդ կէս ճուածիքը կը կտտարէ։

Հաս դրուած պատկերէն անմիջապէս կը տեսնուի թէ այս մեր նոր մոլորակն աստեղակերպից դրուածն չի վերաբերիր, այլ անոնց ասպարեզէն բոլորովին դուրս կ'իյնայ, Պետք է մանաւանդ ընդունիլ թէ բոլորովին տարօրինակ մարմին մըն է։ Բաց աստի՝ գտնուելուն ժամանակը, որ Օին վրայ էր, 10—11 երրորդ կմրդի

աստեղ մեծութիւն ունէր, սակայն այն աստեղներն Արեգակնէն եւ Երկրէն իւր ամենամեծ հեռաւորութեան մէջ կը գտնուէր, եւ հետեւեալ որքան միջին պայծառութիւնէն, որ է 9երորդը կարգի աստեղերը՝ շատ աւելի նուազ պայծառութիւն մ'ունենայու էր: Աստեղաց պայծառութիւնն իրենց Արեգակնէն ու Երկրէն ունեցած հեռաւորութեան քառորդից հետ խտորնակ էր համեմատի, այսինքն՝ աստղ մը որչափ որ հեռու ըլլայ արեգակէն՝ նոյն հեռաւորութեան քառորդից համեմատութեամբ լոյսը կը նուազի, որչափ որ մօտ գտնուի անոր՝ նոյն համեմատութեամբ կ'աճի: Ապէ՛հ դիւրաւ կր տեսնուի, որ եթէ մոլորակն իւր ձամբուն Բիւր վրայ ըլլա՞ր պնտուած աստեղը՝ ճերտը Բիւրի աստեղաց մեծութիւնն ունենար պիտի, որով ալ այնպիսի պայծառութիւն մը՝ որ կարելի պիտի ըլլար առանց դիտարկի՝ պարզ աչքը իսկ նշմարել: Եւ այս է ահայտ որ մոլորակին եւ առճեղք դրած երկրորդը առեղծուածը: Արեգակեան չորս կողմը՝ այն անգամ բոլորեւն համար՝ 645 օրւան իւր կարօտի, որ իւր $1\frac{1}{4}$ տարի կը նշանակէ: Ամէն $2\frac{1}{3}$ տարի այս մոլորակն արեգակաւն հանդիպակաց գիւրջ մը (opposition) կ'ունենայ, այսինքն՝ այնպիսի դիրք մը՝ յորմով Երկիրն անոր եւ Արեգակին մէջ ըմանէ, հետեւեալք անոր Երկրէն ունեցած հեռաւորութիւնն ըստ կարելւոյն նուազ կ'ըլլայ: Այս հանդիպակաց գիւրջը՝ յընթացս ժամանակաց իւր ձամբուն ամէն կէտին վրայ ալ կը հանդիպի, ուրեմն կրնայ նաեւ պատահիլ, որ այս մոլորակը՝ այսպիսի առթիւ մը ձիւղ Բիւր վրայ ալ գտնուի, որով մեղի մինչեւ ճերտը կարգի աստեղաց մեծութեամբ երեւայ. եւ այն՝ ինչո՞ք հաշուով 7 տարին մէջ այն այս՝ Երկրին ու մոլորակին մեղի մեծական նպաստանք որքանա՞նք ուրեթիւնը պիտի տեղի ունենայ. ահա՛նայսիկ ասեղնութեամբ. Ինչպէ՛ս ինչոր միւրեմէ՛ մը, որ 7 Դարբի մը մը՝ վերջերքդ իրեք՝ աստեղաց միջուկէ՛մէ՛ զուշ մշու 23 Իլիւնի մէջ Գեորգ Եւթոն ինքե՛նէ՛մ՝ այսպէ՛ս թանկանալի է ինչ Թափառա՞ծ Թուլ մինչդեռ զարուս սկզբէն հետե՛լ ուղղակի խու՛ղ զարկութեանց միղցա՛ւ. սկարազօյն եւ փոքրացոյն մոլորակներ հարիւրաւոր թուով գտնուեցան, մինչդեռ լուսանկարն առանց մեծ դժուարութեան նաեւ 12երկրէն եւ 13երորդ կարգի մեծութեամբ մոլորակներն իսկ գտնելու օգնական եղած է ցայժմ: Եւ ինչո՞ւ համար ալ այս մոլորակը՝ որ այնչափ պայծառութիւն ալ ունի, գտնուած աստեղէ՛ն իւր ամենաշնչեղ պայծառութեան մէջ ըլլար:

Հոս կարծես յափամայս՝ մեր առջև ինքն իրեն ծամբայ հարթել կ'ուզե ենթադրութիւն (hypothèse) մը, զոր նկատելով՝ մուրրական ճամբուն վրայ մեր ունեցած նուազ ու տկար ծառօթներն ենք՝ պէտք է ամփոփել դժուարութիւնը գունդի, որ թերեւս միւս կողմանէ՝ այն չափով միայն մեր համակրանաց արժանի կրնայ ըլլալ՝ որ չափով որ արեգակնային զրութեան կազմութեան մէջ՝ ոչ ի՞նչ է պէշառէ գոյութիւն ունեցող՝ այլ միայն վերջերս պատահած անկախ նմանութիւն մը՝ կ'ենթադրէ որ եւ մէջը. եւ այս այն ենթադրութիւն է՝ որ մուրրակս իւր հիմակուան բունած ճաշիւ հաղիւ՝ ինչ խառնուի՞լ՝ գուցէ նաեւ քանի մը տարիէ ի վեր միայն սկսած ըլլայ, որով բնականաբար անկարելի եղած էր զայն ցյտմ' տեսնել։ Այն ժամանակ՝ պէտք ենք ինթագրել թէ այն աստղակիրպիներէն մէկն ըլլայ մուրրակս՝ որ գրեթէն Հրատին ճամբուն չափազանց մերձենալով՝ այնպիսի առնն մը էրբէ Հրատ նոյն կէտին վրայ կը գտնուէր, նոյն չափազանց մերձաւորութեան ընդհորհ'։ Հրատին ձգողութիւնը կարող եղած ըլլայ այս փոքրիկ մարմին իւր սովորական գծէն դուրս կորզելով՝ բոլորովին օտար ճամբու մը զոյս նետել, այսինքն այն ճամբուն վրայ՝ զոր այժմ՝ կ'ընենայ։ Ստոյգ է, մեզի մինչեւ հիմայ Հրատին այնչափ մերձեցող փոքրիկ մուրրակ մը բոլորովին անմտօթ է. — այս մերձաւորութիւնն եղած ըլլալու է մինչեւ քանի մը 1000 բիլլիոն, — օակայն միւս կողմանէ ալ նկատելու է որ մեզի գեռ շատ բան կը պակսի բովանդակ աստղակիրպից լիակատար ծանօթութիւնն ստանալու համար. Թանգաւայնէ Հրատին ճամբէն անդին եղած մուրրակակերպը պէտք էր որ նուազագոյն պայծառութիւն մ'ունենար, քան զոր այժմ՝ կը ցուցնէ։ Կարելի պիտի ըլլայ այս ենթադրութիւնս փորձել ու քննել, ի՞նչ է միայն մուրրակին ճամբուն ամէն տարրերը՝ (այսինքն ճամբուն երկայնութիւնն, արագութիւնը, արամագիծն, երկրաչափական յարաբերութիւնն ներն եւն) առւանջագոյն ճշգրտութեամբ խուզարկուած եւ ստուգուած ըլլան, որ ցայժմ՝ չէր կրնար ըլլալ, նկատելով խուզարկութեանց հարմար մեր ունեցած ժամանակին սաստիկ կարծութիւնը. վասն զի ի՞նչ ենթադրութիւնս հաստատուի՞լ այն ժամանակ մուրրակին եւ Հրատին ճամբուն մէջ տեսնուած մերձաւորութիւնը տեւեական կը մնայ, որ կ'ընընդան ստուգուած ճամբով՝ կ'որոշուի։ Սակայն միշտ հնարաւորութիւն կը մնայ, որ յօսագայայն՝ այս մուրրակը դարձեալ

Հրատին չափազանց մերձենալով՝ դարձեալ բուրորդին օտար ճամբու մը վրայ նետուի։ Այն ատեն մոլորակս աստ անդ շրջող աստղ մը կ'ըլլար, որ ուրիշ մեծ մոլորակաց, գուցէ նաեւ Երկիրն չափազանց մերձենալով՝ կրնար իւր ճամբուն վրայ դարձեալ մեծ փոփոխութիւն մը կրել։

Սակայն այսպիսի խորհրդածութիւններով՝ մեր մոլորակաց դրութեան հաստատութիւնը մեծ փոփոխութիւն մը չգտնելով, Բուրորդին աստիական խառնուրդութիւնը այն փոփոխութեան նկատմամբ՝ զորս մեծ մոլորակաց ձգողութիւնն իրարու ճամբուն ձեւին վրայ յառաջ կը բերեն, այն ի մի յապագող արդիւնքն ունեցած են՝ թէ այս փոփոխութիւնը շատ քիչն ըլլալէն զատ՝ յընթացս շատ երկար ժամանակաց՝ նախնական ձեւերը դարձեալ իրենց տեղը կը գտնեն իրենք իրենցմէ, եւ թէ չկայ այնպիսի փոփոխութիւն մը որ մոլորակի մը գոյութեան վտանգ մը կարենայ սպառնալ։ Ի մի բան՝ մոլորակաց գրութիւնն յաւիտեան տեւողութիւն ունի, եւ ի մի ժամանակութեան զօրութիւնն անոր գոյութեան վրայ ազդեցութիւն ունենայ։ Արդ թէ մեծ մոլորակները պզտիկներն իբր փոքրիկ գոյականք՝ կարենան իրարու նետուիլ, այնպէս որ այս պզտիկներուն ճամբան մերթ այս մերթ այն մեծ մոլորակին քովերը շրջափէ՛ն։ Ինչպէս յաճախ նշմարուած է Գիսաւորաց ճամբաներուն վրայ, այս մերձաւորութիւնն պիտի կարենայ հետեւաբար այնպէս մեծ ալ ըլլալ, որ նաեւ զօրն այսինքն ոչնչի հասնի, որով եւ կրնայ ընդհարում մը տանել ունենալ, որուն հետեւութիւնն երկուքին համար ալ պէտք է որ ահաւոր ըլլայ եւ զանոնք ոչնչացունէ։ Գիսաւորաց կողմանէ, որ՝ որչափ կ'երեւայ՝ հաստատուն նիւթ մը կազմուած չեն՝ այս նկատմամբ վախ չկայ, վասն զի երկիրն արդէն շատ անգամ այսպիսիներէն շրջափուած է, սակայն մոլորակակերպք՝ առանց տալականութիւն պիտի մարմիններ են։

Այս ամէն նկատարութեանց մէջ բան մը միայն շատ պայծառ է եւ ստոյգ կ'երեւայ, եւ է այն՝ թէ նոր մոլորակս մեզի դեռ շատ զարմանք պիտի պատճառէ եւ թէ՛ դեռ շատ բաներ պիտի սորոջընեն։ Եթէ Գիւ. Ա. Բերքերիի հաշուած ու գտած ճամբան ըստ բաւականի իրականութեան համեմատ է՝ պէտք է որ մոլորակս 1900—1901 թ. ձմեռուան միջոցին, ուրեմն նոր դարուն սկզբներն իսկ՝ երկրորդ հանդիպակաց դիրքի մը մէջ մտնէ, սորով եւ ամենամեծ պայծառութեան հասած կ'ըլլայ, որով եւ առանց դիտակի կարելի պիտի ըլլայ զայն պարզ

աչօք իսկ տեսնել։ Աստի՜մ գերմանական փոքրիկ աստղաբաշխական դիտակներուն համար՝ մոլորակս շատ ակար առաւելայ մին է, հազիւ 11 երրորդ կարգի աստեղաց մեծութենէն քիչ մ'աւելն մեծ։ Դարձեալ կրնանք անկախութեամբ այն անուան սպասել, զոր տիեզերաց՝ այս նոր քաղաքացին ալ պիտի ընդունի անշուշտ։ Հիմակուհի մայ կը կրէ DQ առժամանակեայ յորձրորումն ըստ այն սովորութեան՝ որով աստեղակերպք՝ իրենց գիւտին ծանօթանալուն կարգաւն առ այժմ՝ լատինական զխազիր գրերով A—Z եւ յետոյ AA, AB, մինչեւ AZ, — BA—BZ եւն կը սահմանուին։ Աստեղաբաշխը կը կարծեն թէ պիտի չհասնին մինչեւ ZZ, որով ըստ այս անուանակոչութեան անուանուելու էր 625 երրորդ մոլորակն այս ճամբով, զոր ստիպուած հաստատեցին երբ լուսանկարին ձեռքով հետեւէ հետեւ՝ մեծ արագութեամբ իրարու յաջորդող՝ նորագիւտ աստեղակերպից շրջորդող հարիւրին կէտը նոր անցած էր։

Երկու խօսքով յիշատակած ըլլանք նաեւ՝ մեծ գիւտերուն առթիւ շատ յաճախ պատահած զուգարկիւթիւնն, որ այս անգամ ալ տեղի ունեցած է։ Բերքերի Վիտաէն զատ՝ եւ անկէ բոլորովին անկախ՝ Նիցաց քաղաքին մէջ Շարլուա անուն բազմաթիւ մոլորակաց գտիւք յաջողած է նաեւ այս մոլորակակերպն ալ լուսանկարելու, եւ այն՝ նոյն իսկ որ մը յառաջ բաց որովհետեւ Շարլուա՝ իւր լուսազգրական տախտակն հազիւ քանի մ'օր ետքը քննեց տեսնելու համար թէ արդեօք նոր մոլորակ մը կրնայ գտնել, մինչ Վիտա իւր գիւտն անմիջապէս հրապարակ հանեց՝ ասով առաջնութիւնն եւ պարծանքն առանց հակառակութեան Գերմանացոյն կը մնայ. եւ արդէն իսկ այս նոր երկնային մարմին՝ առժամանակեայ կերպով՝ մոլորակ Վիտա (Witt), կոչողներ կան։

Պ Ա Տ Մ Ա Կ Ա Ն

ԵՂԻՍԱՐԵԹԻՊՈՂԼՈՅ ԲԱՆԱԿԱՐԱԿԱՐԱԿԱՆ
ՆԻ ՉՈՅԻՎՈՆ ԳԵՐԵՍՏՆԵՐ ՄԷՋ ՆՆՈՒՄ
ՄԱՐԿԱԿԱՐԱԿԱՆ

(Հարաւստի—Իսլ.)

Բայց հրամանագրին մէջ եղանակաւորութիւն մը չեղաւ։ — Ասանկ կարճ ճամբով մը՝ եղան Եղիսարեթու պոսեցիք տէր իբր ուխտուն